

Osuma loppui, mitä jäi?

Katri Halonen | osuma.metropolia.fi

© Metropolia Ammattikorkeakoulu 2021

Julkaisija: Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kirjoittaja: Katri Halonen

Taitto: Johanna Tirronen

Valokuvat: s. 4 Katri Halonen, s. 7 Juhana Salminen &

Katri Halonen, s. 11 Leena Björkqvist

Kuvituskuvat: Unsplash

<http://osuma.metropolia.fi>

Tämä julkaisu on lisensoitu Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä, pois lukien siinä olevat valokuvat.

Tämä esite on toteutettu osana Osuma – Osallistamalla osaamista -hanketta, joka vuosina 2018–2021 lisää ja vahvistaa oppilaitosten sekä nuorten kanssa toimivien julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden monialaista yhteistyöosaamista ja yhteistyötä. Tehtävänä on tiedontuotannon, viestinnän ja teemaseminaarien avulla kehittää oppilaitosten sekä kulttuuri-, liikunta- ja nuoris alan toimijoiden sellaista osaamista, joka vahvistaa monipuolisesti nuorten opiskeluvalmiuksia ja -motivaatiota. Osuma saa Pohjois-Pohjanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta Euroopan sosiaalirahaston tukea.

Osuma loppui, mitä jäi?

- 3 Valtakunnallinen kehittäjäverkosto
- 4 Ammattilaisten yhteistyötä
- 6 Monipuolisia työvälineitä
- 8 Vaikuttavan projektityön oppaita
- 10 Siltoja projektien ja
valtakunnallisten strategioiden
välille
- 12 Osaamista, joka jatkaa
muuntautumista yhteiskunnan
mukana

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Valtakunnallinen kehittäjäverkosto

Tähän Tähän julkaisuun on koottuna konkreettisia asioita, joita Osuma-hanke jätti jälkeensä. Joukko ketterien kokeilujen avulla tuotettuja uusia malleja on kiinnitetty osaksi nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten työvälineistöä ja myös päättäjien strategiatyötä. Osuman aikana tuettiin myös tulevaisuuden projektien toteuttajia kokoamalla yhteen sosiaaliin innovaatioihin tähtäävien ketterään kokeiluun sitoutuneiden projektien toteuttamiseksi apuvälineitä muun muassa kirjojen, blogien, videoiden ja korttipakkojen avulla.

Osuma – Osallistamalla osaamista (2018-2020) ja sen edeltäjä Luova ja osallistava Suomi (2015-2017) koordinaatiohankkeet tukivat

kansallisen ”Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020” rakennerahasto-ohjelman toteutusta osallistamalla osaamista toimenpidekokonaisuuden osalta. Kokonaisuuden tavoitteena oli vahvistaa nuorten osallisuutta ja arjen hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön ammattilaisten keskinäisen yhteistyön avulla.

Osuma kokosi yhteen verkoston innostuneita ja osaavia asiantuntijoita työskentelemään yhteisen tavoitteen eteen. Kokonaisuudessa rahoitettiin yli 20 kansallista hanketta vuosina 2014-2021. Ne hyödynsivät eri alojen menetelmiä ja muodostivat Osuman fasilitoiman valtakunnallisen kehittäjäverkoston.

Ammattilaisten yhteistyötä

Nuorten osallisuuden vahvistaminen edellytti eri alojen ammattilaisilta ja erilaisilta organisaatioilta sitoutumista joka puolella Suomea. Oli uskaltauduttava pois siiloista ja oltava avoin erilaisten toimijoiden työtapoihin ja ajattelumalleihin sekä omien totuttujen tapojen kyseenalaistamiseen. Yhteinen, syvästi merkitykselliseksi koettu, tavoite kantoi eteenpäin. Tavoitteenamme oli vähentää eriarvoisuutta ja nuorten syrjäytymistä.

Meitä kaikkia inspiroivat ja motivoivat erilaiset asiat. Hankkeet kehittivät ja kokeilivat arjessa laajaa kulttuuria ja liikuntaa hyödyntävien menetelmien valikoimaa. Tulevaisuudessa ammattilaiset voivat käyttää niitä tarjotessaan nuorille uusia näkökulmia ja innostavia osallistumisen mahdollisuuksia.

PUHUMISTA JA ETENKIN KUUNTELUA

Osuma tarjosi erilaisten kohtaamisten sarjan konsultointien, ammattilaistapahtumien, verkostopäivien, Osuma-pelituokioiden, verkkotreffien, yhteisten koulutus- ja kehittämistilaisuuksien ja webinaarien avulla.

Kaikissa ytimenä oli kuuleminen. Oman toiminnan ohella keskeiseksi nousi toisten projekteista oppiminen ja yhteinen ponnistelu projektien toiminnan kääntämiseksi kohti sosiaaliseen innovaatioon tähtäävää uutta käytännettä. Näille löydöksille Osuma löysi useita levityskanavia, joilla kävijät voivat hyödyntää projektien löydöksiä vielä tulevaisuudessakin.

Olennaista on ollut polku, jossa keskenään joskus rahoituksesta kilpailleet projektit löysivät yhteisen sävelen alkusointuja, tukivat toisiaan ja pikkuhiljaa ehkä itsekkin yllättyneinä huomasivat puhaltavansa samaan hiileen. Tuo kohtaamisten magiikka edelsi mielentilaa, jossa jokainen verkostossa kulkija oli avoin ja utelias.

SYRJÄYTYMISEN EHKÄISYÄ KULTTUURIN, LIIKUNNAN JA NUORISOTYÖN YHTEISTYÖNÄ:

- **Combo**
- **DIGIVOIMAA** – digihyvinvoinnilla yhteiskunnallista osallisuutta
- **DUUNI** – Vanhemmuuden taidot työelämävahvuudeksi
- **ERNOD** – Erityisnuoret ja digiajan osallisuus
- **Festaripörssi**
- **Hyvää Seuraa** – Nuorten osallistaminen seuratoimintaan
- **Höntsä** – silta eteenpäin!
- **Liaani** – Sujuvaa surffailua nuoruuden viidakossa
- **LUODE** – luonto ja taide nuorten työelämätaitojen oppimisympäristönä
- **Luova ja osallistava Suomi**
- **Meidän projekti** – Vapaaehtois- ja harrastustoiminnan projektit osaksi opintoja
- **Mun juttu** – Meidän tulevaisuus
- **Museot** innovaatioalustoina
- **Näkymättömät** – Nuorten digitarinat
- **Osallistava ja liikunnallinen teatteri**
- **Osuma** - osallistamalla osaamista
- **Pelaa!**
- **På samma linje** – respekt inom idrott och ungdomsverksamhet
- **Sirkuksesta** siivet elämään
- **Tule Nähdyksi!**
- **Vapaaehtoisena oppimassa**

Monipuolisia työvälineitä

Monen hankkeen päämääränä oli rakentaa uusi toimintamalli, jossa yhdistyi tietoa tarvittavista verkostoista ja osaajista, välineistä, prosessin vaiheista ja valmentavista materiaaleista. Hankkeet tuottivat erilaisia välineitä kokeilujen myötä ratkaisujen tueksi ja potentiaalisien haasteiden ylittämiseksi. Työtä tehtiin myös dialogisiin kohtaamisiin keskittyneen kehittämistyön muuntauduttua Korona sulun myötä pitkälti sähköiseksi. Osumassa koottiin näitä välineitä nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten avuksesi.

Kurkistuksia eri hankkeisiin voi tehdä Osuman innostajan korttipakkojen kautta. Niihin kerättiin erilaisia ryhmän aktivointiin tähtääviä harjoitteita, joista voi rakentaa omaan toimintaympäristöön ja ammatilliseen toimintaan soveltuvan version. Korttipakoista ensimmäinen julkaistiin suomeksi ja ruotsiksi ja toinen suoraan kaksikielisenä.

Osuma pelipakettiin sisällytettiin välineet toiminnallisen pelitilaisuuden järjestämiseksi. Halutessaan pelilaudan ja -ohjeet voi ladata Osuman sivuilta ja ottaa omaan käyttöön vaikka sellaisenaan. Osuma-pelin tavoitteena on aktivoida ja sitouttaa osallistujia kepeän kilpailullisella

otteella käsittelemään valittua ”Päivän pelin” teemaa. Keskiössä on yhteisen ymmärryksen rakentaminen, yhteiskehittely ja oppiminen. Osumassa peliä käytettiin välineenä esimerkiksi ryhmäytymisen ja yhteiskehittämisen edistämiseksi.

Osuma-hankkeessa tuotettiin, Nuorten Akatemian toteuttama visuaalinen ja interaktiivinen rahoituskartta, joka auttaa projektia suunnittelevaa näkemään kuka rahoittaa nuorille suunnattua toimintaa. Karttaan sisällytettiin niitä rahoittajat, jotka mahdollistavat oppilaitosyhteistyön ja monialaisen yhteistyön nuorisotyön, kulttuurialan ja liikunnan välillä. Interaktiivinen kartta on linkitetty rajoittajien sivuille, joten se päivittyy aina kullakin hetkellä sivuilla saatavilla olevan tiedon mukaan. [Vie minut kartan luokse!](#)

Osuma-pelillä vauhtia dialogisen yhteistyön rakentamiseen

Korttipakoilla helppoja kurkistuksia projekteihin

Rahoituskartta kehitettyjen uusien mallien alueellisten kokeilujen rahoituksen suunnitteluun

Vaikuttavan projektityön oppaita

Osuman aikana koordinoitiin suurta joukkoa valtakunnallisia nuorten osallisuuden kehittämiseen tähdänneitä projekteja. Polun aikana tarjoutui kurkistusikkuna hyvin erilaisten projektien tapaan organisoida, kohdata haasteita ja löytää uusia ratkaisuja. Näitä oppeja koottiin tulevien projektien hyödynnettäväksi eri formaatteihin.

VÄLINEITÄ PROJEKTIEEN ARKEEN

Kehittämistyön tuotteistamisen oppaassa tarjotaan ESR-hankkeille tukea ja ideoita palveluiden tuotteistamiseen erilaisten harjoitteiden siivittämänä. Sukupuolisensitiivisen hanketyön oppaasta löytyy näkökulmia ja konkreettisia vinkkejä tukemaan tasa-arvoisempaa hanketyötä. Projektin loppuu, mitä jää? -työkirja kuljettaa projektin suunnittelemaan uuden projektin ideavaiheesta projektin jälkeiseen aikaan. Mukana on työpohjia, jotka auttavat sosiaalisiin innovaatioihin tähtäävän projektin juurruttamisessa kehittämistyön eri vaiheissa.

PROJEKTITYÖN AMMATTILAISEKSI SOSIAALISTEN INNOVAATIOIDEN ÄÄRELLE?

Keskeisiä huomioita sosiaalisiin innovaatioihin tähtäävän projektitoiminnan eri vaiheista koottiin Vaikuttavaprojekti.metropolia.fi -sivustolle. Projektiosaaminen on monelle kehittämistyötä tekeväälle osa elinikäisen oppimisen polkua. Siihen liittyvää osaamista saa kerrytettyä, jäseneltyä ja tehtyä näkyväksi hyödyntämällä [vaikuttava projekti](#) -sivustoa. Projektijohtamisen opit laitettiin maksutta jakoon myös avoimeen ammattikorkeakouluun sekä kaikki suomalaiset ammattikorkeakoulut kattavaan Campusonline.fi -palvelun kautta.

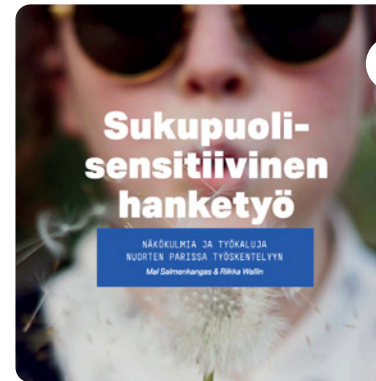
Vaikuttavan projektityön
työkirjassa on 20 työpohjaa
projektin yhteistyön avuksi
projektikaaren eri vaiheisiin

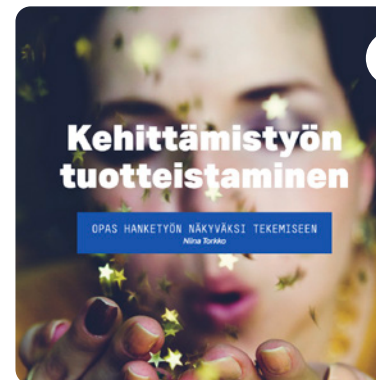
Projektin vaikuttavuuteen
keskittyvä vaikuttava projekti
-sivusto kuljettaa projektin
hakuvaiheesta loppuarviointiin

Osuman projektijohtamisen
opit tarjottiin avoimen
ammattikorkeakoulun ja
campus online -palvelun
kautta maksuttomana
opintokokonaisuutena

Sukupuolisensitiivinen
hanketyö -julkaisusta
saa käytännön apua
sukupuolisensitiivisen
hankkeen suunnittelun ja
toteuttamisen avuksi

Työkirja kehittämistyön
tuotteistamisesta
kuljettaa eteenpäin hyvän
käytännön rakentamisen
ja tuotteistamisen polulla

Siltoja projektien ja valtakunnallisten strategioiden välille

Osumassa koottiin tulevaisuuden haasteiden ratkaisuehdotuksia päättäjille laatimalla toimenpidesuosituksia. Nuorten osallisuutta ammattiala- ja sektorirajoja murtaen -toimenpidesuosituksien perustan muodostivat 20 valtakunnallisen hankkeen kokemukset ja tuotokset. Ehdotetut toimenpiteet perustuvat pääministeri Sanna Marinin hallituksen "Osallistava ja osaava Suomi" -hallitusohjelman pohjalta laadittuun opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnalliseen nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaan vuosille 2020–2023.

OPPIMISEN UUDET MUODOT

Yksilöiden osallisuuden vahvistamisen ohella projekteissa nousi vahvasti esille ajatus nuorten osaamisen kasvusta osana monenkirjavaa toimintaympäristöä. Näitä huomioita tiivistettiin [Oppimisen uusi ekosysteemi](#) -julkaisuun. Ekosysteemiin kiinnittyy ajatus uudesta oppimisen järjestelmästä, jossa nuoren harrastus- ja arjen toiminnassa hankittu osaaminen tulee huomatuksi, sanoitetuksi ja huomioiduksi osana

virallisia osaamisen tunnistamisen järjestelmiä. Ekosysteemissä on tilaa jokaiselle. Julkaisussa rakennetaan polkuja voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden ja oppilaitosten yhteisen osaamisen kehittämisen ja tunnistamisen äärelle.

KEHITTÄMISINTOA VAIKUTTAJAVERKOSTOISTA

Osuma oli yksi koordinaatiohankkeiden verkoston toimijoista. Yhteistyötä tehtiin tiiviisti arvioinnin ympärillä Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohankkeen ([Sokra](#)) kanssa. Projektihallinnon kehittämisaikajaksia koottiin luovan alan hankkeita koordinoineen [Creative Finlandin](#) kanssa ja tapahtumallista vaikuttajaviestintää toteutettiin [Täikö](#) ja [Zoomi](#) koordinaatiohankkeiden kanssa. Eri toimijoiden kanssa tehty yhteistyö opetti näkemään myös itse verkostojen aktivointiin ja toiminnan kehittämiseen tähtäävän koordinoitujen hyviä käytänteitä. Osuma keräsi näitä huomioita erilaisiksi oppaiksi ja työkirjoiksi.

Toimenpidesuosituksiin on tiivistetty keskeisiä havaintoja ja kehittämistarpeita.

Oppimisen uudessa ekosysteemissä rakennetaan kuvaa nuoren arjesta, joka on täynnä sanoittamista odottavia oppimisen tilanteita.

Nuoriso- ja liikuntapolitiikan johtaja Henni Axelin (OKM) kysyy Janne Savolaiselta (TEM) ja Heli Hätöseltä (STM) peukaloäänestyksellä pitäisikö nuorten käydä koulunsa mahdollisimman nopeasti läpi.

Osuma ja SOKRA toteuttivat 2018-2020 toimintalinjat ylittävän projektipäälliköiden kehittämishjelman.

Osaamista, joka jatkaa muuntautumista yhteiskunnan mukana

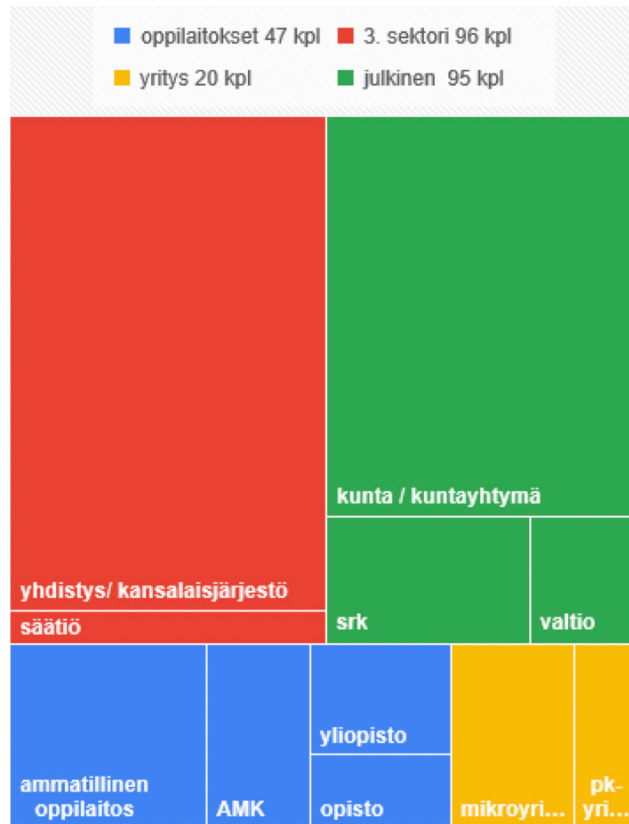
Osuma toiminnan dokumentoinnin osana kerättiin tietoa siitä, millaisten organisaatioiden kanssa käytiin keskusteluja jakaen eri hankkeiden löydöksiä ja etsien niille uusia käyttötarkoituksia. Mukana oli yli 250 organisaatiota eri puolilta Suomea, joiden joukosta korostuivat etenkin kolmannen ja julkisen sektorin toimijat. Myös oppilaitoksilla oli keskeinen rooli. Oppilaitosten myötä mahdollistui vaikuttavuus myös ammattiin opiskelevien uusien nuorten kanssa työskentelevien tulevaisuuden rakentajien hyödynnettäväksi.

Osuman väki koordinoi nuorten osallisuuden vahvistamiseen tähtäviä valtakunnallisia hankkeita, jotka toivat yhteen kulttuuri-, liikunta- ja nuorisoalan ketterään kokeiluun ja kehittämiseen sitoutuneita ammatilaisia. Yhdessä koettiin oivalluksia, haettiin uusia ratkaisuja, ihmeteltiin ja kohdattiin pandemian myötä muuttunut toimintaympäristö ja nuorten uudenlainen rajoitusten siivittämä normaali. Projekteista

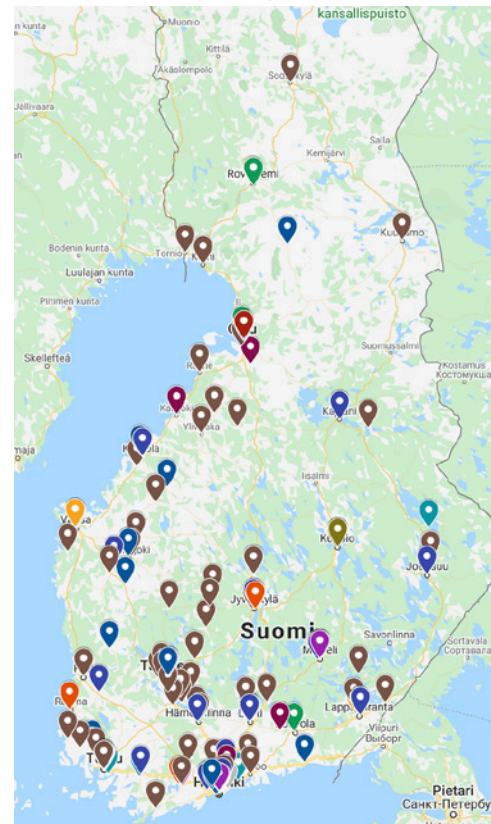
kasvoi muuntuva, ajassaan elänyt yhteistyöverkosto, joka rikasti eri projektien toimintaa.

"Osuma loppui, mitä jäi?" -kysymyksen vastaus onkin varsin helppo. Osumasta jäi omaan historialliseen hetkeensä kiinnittynyttä verkostomaisesti kehitettyä osaamista. Tuo osaaminen jatkaa jalostumista ammattilaisten arjessa muokkautuen pikkuhiljaa joksikin muuksi, tulevaisuuden tarpeita huomioivaksi. Jäi myös paljon innostusta ja jaettavaa muutosajattelua, jonka turvin jatkamme työtämme osallisuusasioiden äärellä.

Osuman juurruttaminen:

Osuman kaikki organisaatiot:

- 📍 Muu järjestö tai yhdistys
- 📍 Kunta
- 📍 Ammatillinen oppilaitos
- 📍 Seurakunta
- 📍 Mikroyritys
- 📍 Ammattikorkeakoulu
- 📍 Yliopisto
- 📍 Säätiö
- 📍 Valtion viranomainen
- 📍 Kuntayhtymä
- 📍 Pieni yritys
- 📍 Muu oppilaitos
- 📍 Kansalaisjärjestö
- 📍 Ammatillinen oppilaitos
- 📍 Keskisuuri yritys
- 📍 Muu julkisoikeudellinen henkilö
- 📍 Suuryritys
- 📍 Tutkimuslaitos
- 📍 Muu / ei tietoja

osuma.metropolia.fi